

referentinummer 0452561.100
datum 26 augustus 2024
aan Provincie Gelderland
van [REDACTED]
kopie [REDACTED]
projectnummer 0452561.100
project Bp Werfhout Didam zandwinning
betreft Reactie "Aanvulling aanvraag ontheffing soortenbescherming, Zandwinning Werfhout Didam, zaaknummer 2023-003085"

Beste [REDACTED],

Naar aanleiding van uw vragen over het projectplan soortbescherming onder zaaknummer 2023-003085 is deze memo opgesteld.

Nadere informatie inrichtingsplan

U heeft diverse vragen over de huidige en de toekomstige inrichting, waaronder oppervlaktes en tijdsinspanning voor de aanleg.

Het bos/struweel

Rondom de waterplas staat 8 hectare bos/struweel, waarvan een kleine 1 hectare zal worden verwijderd.

De graslanden

Ca. 10 hectare bouwland ter plaatse van de uitbreiding van de zandwinning en ca. 4 hectare bouwland, die tijdelijk als depot- en werkterrein zal fungeren. In de hoofdzaak gaat het hier om maïsland.

Het later te verwijderen 'oude depotlocatie'

Ca. 10.000 m² / 1 hectare.

Wat is de tijdsplanning van de aanleg en van de fases?

De eerste aanleg zal starten in de winter 2024/2025. Dit betreft voornamelijk het aanleggen van het depot- en werkterrein en het verwijderen van de teelaarde-laag voor de uitbreiding van de zandwinplas om daarna verder te gaan met de aanleg van de nieuwe natuur rondom de uitbreiding van de zandwinning.

Voorafgaand zal de ca. 1 hectare bos/struweel worden verwijderd. De planning daarvan is afhankelijk van het besluitvormingsproces binnen de Provincie met betrekking tot ontheffingsverlening. Ons streven is om dit in oktober 2024 uit te voeren. Wij verzoeken de provincie mee te helpen in de voortgang van het proces, door tijdig de ontheffing af te geven, zodat oktober 2024 ook haalbaar is.

Wanneer worden de verschillende fases verwacht functioneel te zijn als alternatieve leefgebied?

Hierbij zijn Fase 1 en Fase 2 het meest relevant, omdat deze plaatvinden ter hoogte van de te kappen bosschage. Fase 1 en 2 zullen eind 2025/begin 2026 functioneel zijn.

Nadere informatie steenmarter en wezel

U vraagt waarom het realiseren van verblijfplaatsen geen onderdeel is van de mitigatie.

Steenmarter:

Voor de steenmarter raadt u aan om marterhopen met kasten van het type ZK MA 01 te realiseren. Deze kast is echter niet bewezen effectief. Bij een monitoring van 10 kasten gedurende 7 jaar was er 1 vastgestelde ingebruikname¹.

De steenmarter gebruikt een groot aantal verblijfplaatsen. In het boek "De steenmarter" worden de volgende voorbeelden gegeven: holten in bomen, holten van dassen/konijnen/andere dieren, takkenhopen, dicht struweel, dichte begroeiing van klimop, een vogelnest in de kruin van een boom, taxushagen, stapels houtblokken, hooibergen, opslag van strobalen en gebouwen (vlierungen, afgesloten ruimten onder schuine dakpannen, spouwmuren, ruimten boven plafonds en kruipkelders).

In de huidige situatie zal de steenmarter zowel verblijfplaatsen hebben in de bosschages langs het Gat van Roelofs als op de omliggende erven. Er is geen sprake van verblijfplaatsen op onbeschutte gebieden in het midden van het plangebied. Door de kap van de zuidelijke bomenrij zal mogelijk een of enkele verblijfplaatsen worden aangetast, maar door de grote mobiliteit van de steenmarter en zijn netwerk aan verblijfplaatsen blijven verscheidene type verblijfplaatsen gedurende en na de werkzaamheden beschikbaar voor de steenmarter. In de nieuwe situatie worden vergelijkbare natuurlijke elementen teruggebracht, die nieuwe verblijfplaatsen bieden. Doordat de steenmarterkast niet bewezen effectief is en doordat voldoende bestaande verblijfplaatsen beschikbaar blijven, is er geen meerwaarde in het aanbieden van kunstmatige verblijfplaatsen.

Wezel:

In het kennisdocument kleine marterachtigen (BIJ12, 2024) staat bij de maatregel "3.6 realiseren nieuwe verblijfplaatsen" omschreven dat de aanwezigheid van prooidieren essentieel is voor de aanwezigheid van kleine marterachtigen. Ook wordt vermeld dat kleine marterachtigen holten van hun prooidieren als verblijfplaats gebruiken. Hierom vermeldt het kennisdocument dat het kwalitatief verbeteren van bestaand leefgebied of realiseren van nieuw leefgebied de belangrijkste maatregel voor het aanbieden van verblijfplaatsen is. De plannen voor het Gat van Roelofs voldoen aan de eisen zoals gesteld in de paragrafen over verbetering van leefgebied, waardoor ook wordt voldaan aan de eisen voor verblijfplaatsen zoals gesteld in het kennisdocument.

In het kennisdocument wordt ook gesteld dat kunstmatige verblijfplaatsen, afhankelijk van de situatie, een meerwaarde kunnen bieden. In gebieden waar reeds kleine marterachtigen aanwezig zijn, is gebruik van kunstmatige verblijfplaatsen vastgesteld. Er is echter geen kennis over gebruik van kunstmatige verblijfplaatsen in nieuwe gebieden. Op de locatie van de te realiseren nieuwe natuur is suboptimaal gebied voor de wezel aanwezig door het open karakter van het gebied en het gebrek aan beschutting. Hierom is er geen meerwaarde voor de plaatsing van kunstmatige verblijfplaatsen.

Nadere informatie overige soorten

U vraagt waarom er geen nader onderzoek naar de hazelworm is uitgevoerd. Dit staat beschreven in de Natuurtoets Zandwinplas Didam (hierna: "Natuurtoets"). Er waren destijds waarnemingen van de hazelworm bekend nabij het Gat van Heijting (NDFP) en hoofdzakelijk op het Landgoed Bijvanck, ten zuiden van het Gat van Heijting. Op basis van deze waarnemingen is geconcludeerd dat de hazelworm leefgebied ontleent aan de bosschage rondom het Gat van Heijting. Aangezien deze bosschage onaangetast blijft, worden nabij het Gat van Heijting geen negatieve effecten op deze soort verwacht. Het Gat van Roelofs biedt potentieel geschikt biotoop voor de hazelworm. Het Gat van Roelofs ligt echter geïsoleerd in de omgeving. Dispersie vanuit het noorden en oosten is niet mogelijk door de aanwezigheid van infrastructuur en dispersie vanuit het westen en zuiden (Gat van Heijting) is niet mogelijk door de aanwezigheid van agrarische percelen (akkerbouw). Op de agrarische percelen is de hazelworm kwetsbaar voor predatoren en daarom is het uitgesloten dat deze soort dit land gebruikt om zich te verplaatsen (barrièrewerking). Door deze barrièrewerking wordt niet verwacht dat de hazelworm het Gat van Roelofs als leefgebied gebruikt en is er daarom geen nader onderzoek uitgevoerd. Met een

---

¹ <https://www.zoogdiervereniging.nl/actueel/nieuws/steenmarter-neemt-steenmarterkast-gebruik>

verplaatsingssnelheid van 40 km/u zou die dreiging van predatoren misschien overkomelijk zijn, maar de maximaal aangetoonde snelheid van een hazelworm is geen 40 km/u, maar 40m/u².

U vraagt of er vissen voorkomen in het Gat van Roelofs. Onze toetsing hebben we gedaan aan de hand van de destijds vigerende Wet Natuurbescherming, c.q. een toetsing ten aanzien van beschermde soorten. Zoals omschreven in de Natuurtoets worden beschermde vissoorten niet verwacht. Het is ons bekend dat er in het Gat van Roelofs karpers voorkomen. Voor deze en andere algemene vissoorten geldt de zorgplicht. Zorgplichtmaatregelen ten aanzien van vissen zullen onderdeel zijn van het ecologisch werkprotocol.

U vraagt of er gezocht is naar bij-burchten van dassen in het plangebied. Tijdens het veldbezoek ten behoeve van de natuurtoets is de gehele bosschage onderzocht en zijn geen dassenburchten waargenomen, noch hoofd- noch bijburchten. Om deze reden zijn dassenburchten uitgesloten. De ecooloog die tijdens het nader onderzoek de cameravallen heeft geplaatst, bevestigt dezelfde conclusie.

U vraagt waarom alternatief leedgebied voor de buizerd voldoende compensatie biedt. U doelt dan waarschijnlijk op het positieve effect van de natuurontwikkeling rondom van het Gat van Roelofs tijdens en na de werkzaamheden. Dit staat beschreven in het Ecologisch nader onderzoek Zandwinplas Didam (hierna: "Nader onderzoek"). Tijdens het nader onderzoek is niet-essentieel foerageergebied van de buizerd en de wespandief aangetoond. Foerageergebied is enkel essentieel wanneer bij aantasting van het foerageergebied ook (de functionaliteit van) het nest wordt aangetast. Er zijn echter geen nesten in de directe omgeving van het plangebied aangetroffen.

De verwachting is inderdaad dat het voedselaanbod voor de buizerd en andere roofvogels er per saldo in de nieuwe situatie op vooruitgaat door een toename van het oppervlak aan randvegetatie (oevers, overgangen weide en bos). Deze randvegetatie vormt een zogenaamde ecotone of overgangsg gebied met diverse gradiënten (open plekken, lage en hoge vegetatie, natte en droge gronden) waarvan we weten dat daar de biodiversiteit hoger is. De hogere biodiversiteit uit zich bijvoorbeeld in meer verschillende plantensoorten en daardoor meer verschillende muizensoorten. Wanneer er meer soorten op hetzelfde oppervlak naast elkaar kunnen leven, wordt in het geval van muizen het voedselaanbod voor muisetende soorten, zoals de buizerd, groter. De situatie na natuurontwikkeling zal daarom leiden tot een hoger voedselaanbod voor de buizerd ten opzichte van de huidige, agrarische situatie.

Nadere informatie Gat van Heijting

U heeft diverse opmerkingen ten aanzien van het Gat van Heijting waaronder met betrekking op het leefgebied van de buizerd en de wespandief, vissen en de hazelworm. Zoals vermeld in de Natuurtoets is beoogd om het Gat van Heijting via een separate procedure en door een andere initiatiefnemer een recreatieve functie (visplas met vishutten) te geven. De separate procedure zal past gestart worden, nadat de werkzaamheden van Roelofszandwinning B.V. met betrekking tot voorliggend planvoornemen zijn aangevangen. De ontwikkeling aan het gat van Heijting valt buiten onderhavig plan. We kunnen daarom enkel benadrukken welke effecten wij dan wel niet verwachten als gevolg van voorliggend planvoornemen.

Inbreng voor een reactie op uw opmerking over de buizerd en de wespandief staat beschreven in het Ecologisch nader onderzoek. Uit het nader onderzoek blijkt namelijk dat er geen bezette nesten van de buizerd en de wespandief aanwezig zijn in de directe omgeving van het plangebied. Negatieve effecten op verblijfplaatsen van deze soorten zijn daarmee uitgesloten. Uit het nader onderzoek blijkt wel dat er mogelijk foerageergebied verloren gaat als gevolg van de werkzaamheden. In de vorige paragraaf staat beschreven waarom er sprake is van niet-essentieel foerageergebied, waarom er enkel sprake is van tijdelijke effecten en waarom de nieuwe situatie meer foerageergebied oplevert.

Wat betreft uw opmerking over vissen in het Gat van Heijting denken wij te kunnen volstaan met de reactie dat het Gat van Heijting onaangetast blijft; er zullen geen vissen worden uitgezet of anderszins effecten optreden als gevolg van de werkzaamheden.

Wat betreft uw opmerking over de hazelworm nabij het Gat van Heijting denken wij eveneens te kunnen volstaan met de reactie dat het Gat van Heijting onaangetast blijft; er zal op deze locatie geen vormen van natuurontwikkeling of reactieve voorzieningen worden gerealiseerd als onderdeel van dit project. Negatieve effecten op de hazelworm worden daarom nabij het Gat van Heijting niet verwacht.

---

² https://www.ravon.nl/Portals/2/Bestanden/Soorten/Hazelworm_atlastekst.pdf

datum 26 augustus 2024
projectnummer 0452561.100
betreft Reactie "Aanvulling aanvraag ontheffing soortenbescherming, Zandwinning Werfhout Didam, zaaknummer 2023-003085"

Tot slot

Wij vertrouwen erop u voldoende te hebben geïnformeerd. Bij nadere vragen of opmerkingen vragen wij u zich te wenden tot [REDACTED].

Met vriendelijke groet,

[REDACTED]

Projectleider ecologie Antea Group

[REDACTED]